

Forfatter: Ewald, Johannes

Titel: Udrag fra DE FREMMEDE

Citation: Ewald, Johannes: "Johannes Ewalds samlede skrifter", i Ewald, Johannes: *Johannes Ewalds samlede skrifter*, Gyldendal, (1969), s. 89. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-ewald06val-shoot-idm140353512031168.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Johannes Ewalds samlede skrifter

Om jeg ved en Hændelse har givet Forstanden sin Plads i Skoelen og Klogskab uden for, saa er det fordi de paa disse Steder finde deres beste og meeste Føde, og langtfra ikke fordi jeg holder dem for at være bundne dertil - Der findes en vis Sort Lærde, som tilegne sig dette Navn i den alleregentligste Forstand, som det virkelig tilkommer, og som dog hverken har behøved, eller behøver, eller in natura besidder meer Forstand end Verba Stephani eller en anden GloseBog. Og || jeg vil gjerne holde det for en Muelighed at den allerabstracteste Algebraist kan være klog - Paa den anden Side er det ligesaa mueligt at finde selv et større Anlæg til Forstand hos en Linvæver end hos en Magister 90

- Men jeg havde nær sagt at det er Skade - Den er i den Fald vist paa sit urette Sted, ikke fordi den ey behøves eller kan bruges der, men fordi den vansmægter af Mangel paa Næring - Ligesaalidet har jeg vildet sige, at alle de som har Leylighed at omgaaes med Mennisker derfor lære at kjende dem, eller at alle de som kjende dem derfor ere kloge - Man kan see hundrede Ting uden at forstaae dem; og forstaae dem meget vel, uden derfor at vide, hvorledes man skal anvende dem paa sig selv, og til sin Fordeel - Men som sagt, da jeg engang har fundet for got at adskille Forstand og Klogskab, saa har jeg og, som det var billigt vildet anvise enhver af dem sit eget StandQuarteer, og det saa bequemt, som mueligt - Det forstaaer sig, at jeg ingen Fængsel har vildet anvise dem, men at de for mig har Tilladelse, at omgaaes saa meget som de vil, og selv at bytte Quarteer, om dem lyster - Endnu tillade man mig kun et Ord om Forstanden førend jeg tager Afskeed dermed, og jeg lover paa Autor-Parole, at der ikke skal blive tænkt meer paa denne kjædsommelige Materie i mit Ugeblad, hvilket jeg dog, om Gud og mine Læsere vil, agter at fortsætte til min Død - At jeg har talt saameget om den her, er alleene derfor at de af mine Læsere som besidde eller troer at besidde den, ikke strax maae holde mig for en unyttig Skrivere, naar jeg reent ud tilstaaer at jeg slet intet vil have at bestille dermed - Den er da vist langt ærværdigere end den blotte Fornuft og selv end Klogskab, ved de mange og store Velgjerninger som den unegtelig har beviist det menniskelige Kjøn, og den er af denne Aarsag langt nyttigere for Selskabet - Men det er Helte, der opoffre sig for det almindelige, som legge allene Vind paa at have den, og den er i den Fald ikke alleneste unyttigere for sin Eyermand end blot Klogskab, men den er reent ud unyttig for ham, den har aldrig, for sig allene betragtet nyttet, og kan aldrig nytte 91 ham i en stræng Forstand - Den er tvertimod || ikke allene undværlig, men i den Forfatning hvori den er nu, er den skadelig - Klogskab derimod er tilstrækkelig og den er umistelig til vor Lyksalighed. Og klog - mine Herrer De behager at vaagne, thi nu er Prædiken snart ude - Det er en evig, unegtelig Sandhed, at man vel kan kjende Mennisker uden at være klog, men at man ikke kan være klog uden at kjende Mennisker -